

שנינו במשנתנו: והמשתתף עמהן צריך לרשום.

דאמרי הרואים, כהן זה בשרא קא זבין [בשר הוא רוצה לקנות].

ודנה הגמרא: וכי אפילו אם משתתף עם העובד כוכבים צריך לרשום?

מקשה הגמרא: אם כן, עובד כוכבים נמי למה אינו צריך לרשום, הרי גם באופן זה אמרי הרואים שעובד כוכבים בשרא קא זבין, ואינו עושה שותפות עם ישראל?

ורמינהו סתירה לכך, לכאורה, ממה ששנינו: המשתתף עם כהן — צריך לרשום. והמשתתף עם העובד כוכבים, והמוכר את פסולי המוקדשין אחר שנפדו ושחטן, שפטורין הן מן המתנות — אין צריך לרשום?

אלא, הכא במאי עסקינן, דיתוב עובד כוכבים אכספתא [על המקום שבו נותן הטבח את המעות שמקבל מן הלוקחין], ובאופן זה מוכח שהוא שותף ולא לוקח בעלמא.

מתרצת הגמרא: הכא, זה ששנינו בברייתא ש"אין צריך לרשום", במאי עסקינן, דיתוב העובד כוכבים אמסחתא [בחנות] כשהטבח הישראל מוכר שם את הבשר, ומוכח שהם שותפין. מה שאין כן במשנה שעוסקת באופן שאינו יושב בחנות.

מקשה הגמרא: אם כן דכוותה גבי כהן גם מדובר באופן זה דיתוב אכספתא, ואם כן אמאי צריך לרשום?

מקשה הגמרא: אם כן, דכוותה, גבי כהן ששנינו ברישא של הברייתא "המשתתף עם כהן — צריך לרשום", גם דין זה מדובר באופן דיתוב הכהן אמסחתא, כמו שביארנו בסיפא לגבי עובד כוכבים. ואם כן אמאי צריך לרשום?

מתרצת הגמרא: אמרי הרואים שבאמת אינו שותף, אלא הימוני הימניה הטבח לכהן לשמור כספו שבכספת שלא יגנבם ממנו.

מתרצת הגמרא: מה שהכהן יושב בחנות אינה ראייה שהטבח עשה עמו שותפות,

מקשה הגמרא: אם כן, עובד כוכבים נמי נחשוש שאמרי הרואים הימוני הימניה הטבח לשמור מעותיו ובאמת אינו שותף?

מתרצת הגמרא: אין חשש שהרואים יסברו כן, כי אין אמונה בעובד כוכבים, אין ישראל רגיל להאמין בעובד כוכבים שישמור

לכסיל כבוד הרי הוא עושה דבר שאין בו ממש, ונחשב כנותן לאבן, והוא דבר זר.

ועוד פירש שמרקוליס היא ע"ז מיוחדת שניכר בה שעבדה על ידי ריבוי האבנים במקומה, ובעבודתו גורם שיעבדוה גם אחרים, וכך המלמד תלמיד שאינו הגון גורם שימשכו אחריו אחרים מפני תורתו. וראה מהרש"א.

שפירש באופן שונה.

ועוד פירש מדיליה, שהזורק למרקוליס אף שמכוון לעשות מצוה ולבזותה נמצא שעושה עבירה, וכן המלמד תלמיד שאינו הגון סבור שעושה מצוה והיא באה בעבירה.

ומהר"ל פירש שהזורק אבן למרקוליס אף שאין ממש במעשה זה נחשב כפעולת עבודה זרה, כך גם המלמד למי שאינו ראוי או נותן

מעותיו.

אמר מר: ופסולי המוקדשין אין צריך לרשום.

ואיבעית אימא: באמת צריך לומר כמו האוקמיתא לעיל, שמדובר באופן שהכהן והעובד כוכבים יושבים בחנות. ובכל זאת יש לחלק, כי סתם עובר כוכבים מיפעא פעי. אם שותף הוא, רגיל הוא לצעוק: אל תמכור בכך אלא בכך! והכל יודעים שהוא שותפו. אבל כהן צנוע הוא, ואינו צועק אלא סומך על הטבח, ואין הוכחה שהוא שותף⁽¹⁾.

מקשה הגמרא: והא אנן תנן: פסולי המוקדשין נמכרים באיטליו [בשוק]

לישנא קמא, שהרי לגבי כהן פסק הרמב"ם שאין צריך לרשום אפילו שהוא רק "נושא ונותן עמו", דהיינו, כשיושב על כספתא, ואם המסקנא אינה כלישנא קמא, עדיין צריך לחלק בתיב אכספתא שמאמין לכהן ואין בכך הוכחה לשותפותו, ובהכרח שלא נחלקו הלשונות וראה פרי חדש [על גליון ש"ע סא כה] שדחה ביאור זה.

והב"ח כתב שלמסקנא אם הגוי יוצא ונכנס בבית המטבחים אף שאינו נמצא בעת המכירה, אין צריך לרשום, ובכהן באופן זה צריך לרשום, ורק כשהוא נושא ונותן עמו בבית המטבחים אין צריך לרשום, ובמשנה מדובר באופן שהגוי אינו נכנס כלל בבית המטבחים, ולכן צריך לרשום.

אולם הקשה איך שותפות כהן פוטר בתיב במסחתא, והרי לעיל [קלב ב] אעמרו שאם קבע מסחתא גם כהן חייב, וחילק בין "קבע מסחתא" ל"תיב במסחתא" בשני אופנים, או ד"תיב" הוא באופן ארעי, ואינו חייב עד שיקבע לו מקום קבוע למכור בו. או ש"תיב במסחתא" הוא כשיושב בבית מטבחים של ישראל, ואז פוטר. וכל חיובו לעיל הוא בקבע מסחתא שלו, ובה מתחייב מיד, ובפרי חדש שם תירץ שלעיל מדובר בקביעות עלי לקצב עליו בשר, וכאן במכירה בחנות שאינו מקצב בה.

1. רש"י פירש שכהן אפילו יושב אמסחתא צריך לרשום כי צנוע הוא, אך עכו"ם שצועק מודיע לכל שהוא שותף, ויודעים שהוא פטור ממתנות ואין צריך לרשום, והמשנה עוסקת כשהעכו"ם אינו יושב אפילו אמסחתא.

אך הרמב"ם [פ"ט ה"י] כתב אם היה הכהן עומד עמו במטבחים ונושא ונותן עמו, אינו צריך לרשום, והמשתתף עם העכו"ם אין צריך לרשום, שסתם עכו"ם מרבה דברים ומודיע לכל שהוא שותף ואף על פי שאינו עמו בשעת מכירה. ותמה הטור בתרתי, הרי בסוגיין משמע שהכהן צריך לרשום אפילו כשהוא עמו במסחתא, ואילו בעכו"ם משמע שדוקא כשהוא במסחתא אין צריך לרשום, אך את המשנה העמידו כשאינו עמו וצריך לרשום. [וראה מאירי וצ"ע].

וכתב הכסף משנה שהרמב"ם ביאר שבאיבעית אימא "אין הגמרא שבה לאוקמיתא דתיב אמסחתא", אלא אפילו חוץ לבית המטבחים הגוי מודיע שהוא שותף, ובמשנה שנינו שירשום רק לגבי שותף כהן, והלשון "המשתתף עמהם" ביאורה על כל הכהנים. [והב"ח תמה על כך, אם כן איך מקשינן ממשנה לברייתא].

והוסיף, שאין האיבעית אימא חולקת על

בשוק. ואם כן, הרי מוכח שהן מוקדשין על ידי שמוכרן בביתו, ולכן אין צריך לרשום [מה שאין כן בשאר פסולי מוקדשין, שדמי פדיונן קדושים תחתיהם, אילו לא תתיר לו למכור בשוק, לא יפדן מעיקרא אלא בזול, ויהיה הפסד להקדש, ולכן, כיון דלא מנכרא מלתא, שהרי מוכרן בשוק ככל חולין, צריך לרשום].

אמר רב הונא: אם היה אדם שותף בראש (2) של בהמה ולא בשאר חלקיה, פטור בעליה מן מתנת הלחי בלבד (3) וחייב בשאר מתנות.

ונשחטין באיטליו ונשקלים בליטרא, מוכח שהם נמכרין ככל חולין, ואם כן הרי לא "מוכחא מילתא"?

תרגמא רב אדא בר אהבה קמיה דרב פפא למה ששנינו שאין צריך לרשום – באותן הנמכרים בתוך הבית. דהיינו, בכור ומעשר שאין דמיהן קודש, אלא ניתנים לבעליהם, וכיון שכן, לא התירו לזלזל בהן ולמכרן בשוק כדרך כל חולין שבביל הנאתו, אלא מוכרן בתוך הבית דווקא, אף על פי שנפסד על ידי כך, שאין כל כך קופצין בבית כמו

כמתנות, אלא מ"ישראל ולא של עכו"ם" וכל עוד אינו שותף באבר שחסרונו עושה מום, נחשב שיש כאן חיוב בכור שלם, וראה עוד להלן [קלה ב הערה 11].

והנצי"ב במרומי שדה הקשה, מנא לן ששותפות כהן פוטרת בזרוע, והרי בבכור צריך דרשה בפני עצמה לפטור שותפות, ותירץ שבהכרח כוונת הכתוב לפטור בשותפות, כי את הכהן עצמו אין לפטור שהרי הוא זוכה במתנותיו, וראה לעיל [קלב ב הערה 10].

אולם **באבי עזרי** [מזוזה ו יב] כתב שהטעם לפטור בשותפות כהן ועכו"ם נלמד מגזירה שוה לראשית הגז, והטעם שאין חיוב בכל השיות שבו הוא רק סיבה לדרוש גזירה שוה זו אף שאין דורשים אותה בתרומה, כי תרומה אין לה שיעור וחייב אפילו בכל שהוא, אך במתנות שהחיוב רק כשהוא חל בכל הבהמה, ממילא נלמד לפטור כשיש שותפות בחלק מהבהמה, ודבריו יובאו בהרחבה בדף קלה, וראה גם מעדני יו"ט ס"ק נ.

3. כתב בקרית ספר [פ"ט הי"ב] שחייב בזרוע ולחיים מדאורייתא, ובמנחת חינוך [תקן] תמה הרי דעת הריטב"א [בב"מ צ"ה א] שהמצוה לתת את שלשתן יחד, ואם נתן רק אחד מהן לא

ועוד כתב שהרי"ף והרא"ש השמיטו סוגיא זו, כי היא רק קודם תקנת זק? דרום לחייב את הקובע מסחתא, ואין דרכם להביא סוגיא שאינה להלכה אף שיש בה נפקא מינה למי שלא קבע מסחתא שבתוך ג' שבתות צריך לרשום. [ותירוצו לעיל הוא רק להרמב"ם שהביא את דין סוגייתנין].

2. בפסקי הרי"ד ובתורת הבית להרשב"א [ג], ב] כתבו שהשותף בראש פטור משום ש"מתנות" אמר רחנמא ולא חצי מתנות. ואולם לשון "מתנות" אינו מוזכר בתורה, והכוונה לדברי [קלב ב] תוס' [ד"ה וצריך] רשב"א ור"ן שאין כל "שיות" שבו חייב.

וכתב בדרך אמונה [פ"ט ס"ק פז] שלדבריהם אפילו אם בחלק מסוים בראש אינו שותף, נפטר ממתנות לגמרי. אמנם, באופן שהיה שותף בכל הראש חוץ מהלחיים, או ביד חוץ מהזרוע, כתב במנחת חנוך [תקן] שודאי חייב בהן. וראה להלן הערה 6.

ולענין שותפות עכו"ם הפוטרת מבכורה כתב הרמב"ם [בכורים יב ב] ששותפות בבהמה אפילו אחד מאלף פוטר, אך שותפות באבר פוטרת רק אם השתתף באבר שלם, וביאר בדרך אמונה [בפי"ב] שלא התמעט "חצי בכור"

הלחי וחייב בכולן, בכל שאר המתנות, וכן כשאמר היד שלי פטור מן הזרוע וחייב בכולן, וכן כשאמר בני מעיין שלי פטור מן הקבה וחייב בכולן?

דוחה הגמרא: לא, בכל אלו פטור מכולן!

מקשה הגמרא: אם כן, למה שנינו "פטור" סתם, וליתני בפירוש, "פטור מכולן"?

ועוד, הרי תניא בפירוש: הראש שלי וכולה שלי, ואפילו אחד ממאה בראש שלי — פטור מן הלחי וחייב בכולן?

ומסקנת הגמרא: תיובתא דחייא בר רב שאמר "פטור מכולן" — תיובתא!

היה שותף ביד הבהמה — פטור הבעלים מן הזרוע בלבד. היה שותף בבני מעיין — פטור מן הקבה⁽⁴⁾.

וחייא בר רב אמר: אפילו היה אחר שותף רק באחת מהן [מן המתנות] — פטור הבעלים מכולן.

מיתבי: אמר אחד לחבירו: הראש של הבהמה שלי, וכולה — ושאר כל הבהמה — שלך! ואפילו אמר אחד ממאה בראש שלי — פטור. וכן אם אמר היד שלי, וכולה שלך, ואפילו אחד ממאה ביד שלי — פטור. וכן אם אמר בני מעיין שלי וכולה שלך, ואפילו רק אחד ממאה בהן שלי — פטור.

מאי לאו, האי דקתני פטור — פטור מן

לשניים משום שנחשבות כשתי מתנות, וכלשון רס"ג [עשה צב] שמתנות זבחיך ארבע, או שכל אחת יש בה מתנה חשובה. וכן מוכח לשיטת הרא"ש שאין מחלקין מתנה לשנים, אך מכל מקום יש לומר ששתי מתנות הן ותלויות זו בזו משום שהן מצוה אחת.

וראה בקרית ספר [הנ"ל] שכתב שחייב מדאורייתא במה שאין לכהן שותפות בו כיון שכל אחת חשובה מתנה בפני עצמה. והיינו שנקט שזו גופא סברת רב הונא ועל כך נחלק חייא בר רב, אך בפשטות מחלוקתן היא כמו שביאר באפיקי ים [ח"ב יא בהגה] אם יש חיוב עצמי על המתנות, ושותפות בראש פוטרת רק מתנות לחיים שבו, או שהחיוב על הבהמה, וכיון שהוא שותף בחלק אחד נפטרת כולה ממתנות. וראה לעיל [קלב ב סוף הערה 10] ובהערה 6 בסמוך.

4. הפרישה דן באופן שהוא שותף בראש ויד ומעים אם יפטור מכל המתנות, אף שאינו שותף

קיים המצוה, [ודבריו יובאו להלן], ואם כן כיון שהוא פטור מלחי למה לא יפטור מכולם.

ותירץ בדרכי תשובה [ס"א ס"ק קס"ה] על פי דברי הרמב"ם שאין מצוות מעכבות זו את זו אלא כשנאמר כך בקרא, כגון בציצית, ואם כך אין כוונת הריטב"א שהן מצוה אחת לקיום יחד, אלא שעשית כולן נאמרה כמצוה אחת, אך אין מעכבות זו את זו לעשותן בפני עצמן. וראה עוד בסמוך הערה 5.

וראה בצפנת פענח שדקדק מלשון הרמב"ם כי דוקא שותפות כהן בראש אינה פוטרת זרוע ולחיים, אבל שותפות עכו"ם פוטרת את כל המתנות. אך רש"י כתב [בד"ה אפילו] שמדובר בין ככהן ובין בעכו"ם.

ובדרך אמונה [שם פ"ח] כתב שאם הוא שותף בלחי ימין פטור גם בשל שמאל כי שניהם מצוה אחת, ואף על פי שהרמב"ם [בהי"ז] כתב שנותנים את שתי הלחיים לשני כהנים, מכל מקום מצוה אחת היא.

וראה לעיל [קלב ב הערה 9] שלחיים ניתנים

מצורע, דהיינו, מה שנותר לאחר שניתנו המתנות על תנוך אזנו ובהונותיו, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, ומנחת העומר.

ואלו הן ארבע שנאכלין בירושלים: הבכורה, דהיינו, בכור תם, והבכורים, והמורם מן קרבן התודה, דהיינו, חזה ושוק וארבע חלות שהיו ניתנים לכהן, והמורם מאיל נזיר, דהיינו, זרוע בשלה וחלה אחת ורקיק אחד [ו"המורם מתודה ומאיל נזיר" — נחשבים כדבר אחד, כי שניהם מורמים מקדשים קלים], ועזרות קדשים של עולה חטאת ואשם הניתנים לכהן.

ואלו הן עשר שבגבולין, שניתנין לכהן בכל ערי ישראל: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, וראשית הגז, ומתנות כהונה, דהיינו, זרוע לחיים וקבה, וחמשה סלעים של פדיון הבן, ושה של פדיון פטר חמור, ושדה אחוזה שהקדישה בעליה ולא גאלה, ומכרה גזבר, וכשיוצאה ביוכל מהלוקח ככל שדה אחוזה, דינה הוא שהיא מתחלקת לכהנים של אותו משמר שאירע היוכל בזמנו. ושדה חרמים [שאמר אדם שדה זו חרם היא] שניתנת לכהן, וגזל הגר שנשבע לו הגזלן לשקר והודה לאחר מיתת הגר, שניתנין הקרן והחומש לכהן.

וחזרת הגמרא לפרש את דברי רב חסדא ש"מתניתא אטעיתיה לחייא בר רב":

הוא, חייא בר רב, סבר, מדקא חשיב להו

אמר רב חסדא: הא מתניתא דלקמן אטעיתיה [הטעתן] לחייא בר רב, וגרמה לו לסבור שפטור מכל המתנות.

דתניא: עשרים וארבע מתנות כהונה הן, וכולן נתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט. שנאמר "לכל קדשי בני ישראל לך נתתים" — היינו כלל, ואחר כך נאמר "וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו'", ומפרש הכתוב כל אחת מהמתנות — והיינו פרט.

וכתוב בפרשה זו "ברית מלח עולם", דהיינו, כשם שברית הכרותה למלח שלא יסריח — אינה שובתת, כך ברית זו לא תשובת.

ודרשו: כל המקיימן — שנותן את המתנות, כאילו קיים בכלל ופרט, דהיינו, כללות ופרטות שבתורה⁽⁶⁾, וכאילו הקריב כל הקרבנות, שנאמר בהם ברית מלח.

וכל העובר עליהן, שאינו נותן, כאילו עובר על בכלל ופרט שבתורה, וכאילו לא הקריב הקרבנות, שנאמר בהם ברית מלח.

ואלו הן עשרים וארבע המתנות: עשר מהן ניתנו לאכילה במקדש בתוך העזרה, וארבע מהן נאכלין בירושלים, ועשר מהן נאכלות בגבולין.

ואלו הן עשר שבמקדש: הטאת, והטאת העוף, אשם ודאי, ואשם תלוי, וזבחי שלמי ציבור, דהיינו, כבשי עצרת, ולוג שמן של

5. ורש"י בבבא קמא פירש: כאילו קיים את כל התורה שניתנה לידרש בכלל ופרט.

בכל הבהמה, או ששותפותו בשלשה אברים או בדוקא נראית כהערמה, ואסור לעשותה כדי להפקיע מתנות כהונה.

שאר הבהמה — שלי, מהו? האם חייב הישראל במתנות [לחיים], או לא?

וצדדי הספק הם: האם בתר חלקי הבהמה דחיובא אזלינן, דהיינו, הזרוע והלחיים והקבה, והרי חיובא גבי ישראל הוא, שהרי הלחיים בראש הם, ומיחייב במתנות. (7)

או דלמא בתר עיקר הבהמה אזלינן, ועיקר הבהמה רכהן הוא?

תא שמע: עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנם לישראל, שעשאוהו שלוחם לגזוז — פטור הישראל מראשית הגז.

וכן הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים, ואפילו קודם שנגזז מן הבהמה, פטור הלוקח מראשית הגז. וזה חומר בזרוע ובלחיים ובקבה יותר מראשית הגז,

התנא לכל ג' המתנות כחדא מתנה ולא מנה אותן כשלש מתנות במנין עשרים וארבע המתנות — חדא נינהו. ואם נתחייב באחת מהן נתחייב בכלן, ואם נפטר מאחת — נפטר מכולן.

ולא היא! מה שהחשיבם במנין המתנות כדבר אחד אינו משום שדינם כאחד, כי אטו המורם מתורדה ואיל נזיר דקא חשיב להו התנא כחדא במנין המתנות, משום כחדא נינהו? הרי ודאי אינם דבר אחד! אלא, כיון דדמיין להדדי — חשיב להו כחדא, והוא הדין במתנות, כיון דדמיין להדדי — חשיב להו כחדא, ולעולם אינם נחשבים כדבר אחד. (6)

איבעיא להו: אמר לו כהן לטבח ישראל קודם שחיטת בהמתו של הכהן: הראש של הבהמה יהיה שלך, שתקנה אותו, וכולה —

וראשית גז צאנך שנאמר בשתייהן יחד "תתן לו". וראה לעיל הערה 3.

7. המנחת חנוך [תקן] כתב שהוא הדין אם מכר הכהן רק את הלחיים או רק את הזרוע לישראל, שצריך הישראל לתתם לכהן.

וכן הוכיח באבי עזרי [מזוזה ו יב ד"ה ונמצא] מסוגיין, שהלוקח גז צאנו של עכו"ם פטור, וזה חומר שיש במתנות יותר מראשית הגז, ומשמע שמדובר באופן שוה, דהיינו, שרק המתנות של ישראל, אף שהבהמה כולה של עכו"ם.

וביאר שהטעם לכך משום שאין חיוב המתנות כהפרשה על הבהמה אלא חיוב עצמי של מתנות שהיו שלו בשעת שחיטה, ולכן אפילו אם הבהמה של בעלים הפטור ממתנות, כיון שהמתנות של בר חיובא, חייב לתתם לכהן.

6. בבבא מציעא [צ"ה ב] נחלקו רבי יאשיה ורבי יונתן נחלקו לענין ו' החיבור שנאמר בלארין, כגון לא תחרוש בשור וחרמור, האם משמעותו שניהם יחד בדוקא או לאו דוקא, עד שיפרוט לך הכתוב "יחדיו". וכתב הריטב"א שלא נחלקו אלא בלאו, אבל בעשה ודאי משמעותו שניהם יחד דוקא, כי רק במניעה משמע שימנע מכל אחד בנפרד, אבל שיעשה משמע שניהם יחד.

ובמנחת חנוך הבין שלדבריו צריך לתת לכהן את הזרוע והלחיים והקיבה יחד, ואם נתן אחת מהן בפני עצמה לא יצא. ובדרך אמונה תמה על כך שהרי אין הכוונה לומר שהן מצוה אחת, ומעכבות זו את זו, אלא לומר שכוונת התורה שצריך לתת את שלשתן, ולא די שיקיים רק אחת ממצוות אלו, ובאמת אין מעכבות זו את זו, ותמה למה לא מנה הרמב"ם כשלש מצוות חלוקות כמו שמנה לשתיים ראשית דגנך

שהמתנות שלי, נותן הישראל את המתנות לכל כהן שירצה, ואין חייב ליתן דווקא לכהן המוכר.

חזינן שהישראל חייב במתנות! (1)

ומתריצין: האומר "על מנת שהמתנות שלי" אאומר "חזין מן המתנות" קא רמית? לא דמו. "חזין" לשון שירא הוא, ששייר הכהן את המתנות לעצמו ולא מכרן לישראל, ולהכי פטור הלוקח (2). מה שאין כן לשון "על מנת", לאו שירא משמע אלא תנאי, שמכר לו הכהן את כל הבהמה, בתנאי שיתן לו הישראל אחר כך את המתנות, וזה אין

שהלוקח מתנות מכהן קודם שחיטה חייב במתנות (8).

שמע מינה: בטר חיובא אזלינן! שהרי כאן קנה הישראל מהכהן רק את המתנות, ועיקר הבהמה נשארה של הכהן, ובכל זאת חייב במתנות, שמע מינה! (9)

שנינו במשנתנו: ואם אמר לו הכהן לישראל, אני מוכר לך הבהמה חזין מן המתנות, פטור הישראל מן המתנות.

קלד-א ורמינהו: כהן שמכר בהמה לישראל ואמר לו: הריני מוכר לך את הבהמה על מנת

בסוגיין, שאם הלחי שלו הוא מחוייב ליתנו אף אם שאר הבהמה אינה שלו.

1. כתב רש"י שישראל שעשה באופן זה, שמכר חזין ממתנותיה, הלוקח חייב, כי כיון שהוא שחטה עליו חל החיוב לתת את המתנות. וכוונתו כי משום ששני הבעלים חייבים במתנות הדין עם הטבח, והוא חייב לתת לכהן שירצה בו המוכר, כי טובת הנאה שלו. ראה מעדני יו"ט [אות י"ט].

ובדרכי תשובה [אות קפ] הביא מחלוקת אחרונים באופן שמכר הישראל לכהן חזין מהמתנות, שהכנסת הגדולה פטר את שניהם, הישראל המוכר פטור משום שהחוב על הטבח, ואילו הכהן הלוקח ששחט פטור מן המתנות. אך בשלחן גבוה כתב שדין הכהן הלוקח, כדין טבח כהן ששחט לישראל שהוא חייב, ואינו יכול לערבם לעצמו, כי המוכר לא מכרן לו, ורק אם אמר לו המוכר הישראל על מנת שתתנם לי, יכול הכהן לקחם לעצמו כי הוא קודם לכל כהן.

2. רש"י פירש שאינו יכול להתנות על נתינת המתנות, כי אינן שלו אלא של כל הכהנים ואין

8. הרמב"ם [ביכורים י ט] כתב הלוקח גז צאנו של נכרי אחר שגזזן הגוי פטור מראשית הגז. ודקדק האור שמח שאם לקחו הישראל ממנו קודם שגזז, חייב אף שבהמת הגוי פטורה מראשית הגז. ואם כן תמוה איזה חומר יש בזרוע ולחיים יותר מראשית הגז, והרי בשתייהן חייב הלוקח לתת את המתנות שקנה קודם שהתחייבו. ופטור ממתנות בבהמה ששחטה עכו"ם ואחר כך לקחן ישראל.

ובחוקר לדעת [לר' אברהם מטיקטין] הביא מהמאירי שכוונת הרמב"ם שקנה מהגוי את כל הגיזה שתצמת, ובדרך אמונה דחה שלשון הרמב"ם משמע שקנה "אחר שגזזן" ולכן גרס "אע"פ שגזזן", דהיינו, שאף שהקנה לישראל וגזזן בשבילו פטור הישראל כי הצאן אינו שלו, [אך אילו גזזן הישראל היה חייב כי יש לו צאן לגיזתה], ובמתנות כששחט הגוי לצורך הישראל שקנה ממנו המתנות, חייב הישראל לתת לכהן, וזהו חומר במתנות מראשית הגז. [ע"י ישראל].

9. ראה לעיל [עט ב, רלב א] שהבאנו את דברי הגר"ח שחיוב מתנות חל בגוף הבשר ואינו תלוי בשם הבהמה כולה. וכדבריו משמע